

ეროვნული უსაფრთხოებისა და ეკონომიკური ზრდის დაბალანსება: საქართველოს თავდაცვის სტრატეგიის ანალიზი, ეკონომიკური შედეგები და სტრატეგიული არჩევანი

თეა ბიძინაშვილი
სტუ-ს ასოცირებული პროფესორი
დავით შალიკიანი
სტი-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

საქართველოს თავდაცვის სტრატეგიების გაანალიზებისას ნათლად ჩანს, რომ თავდაცვის ხარჯები, მიუხედავად იმისა, რომ კრიტიკულია ეროვნული უსაფრთხოებისთვის, წარმოადგენს კომპლექსურ ეკონომიკურ გამოწვევას. ბალანსი თავდაცვის ინვესტიციებსა და სხვა მნიშვნელოვან სექტორებს შორის, როგორცაა ჯანდაცვა, განათლება და ინფრასტრუქტურა, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია. ესტონეთისა და შვედეთის შემთხვევის შესწავლა აჩვენებს მათი თავდაცვის სტრატეგიების ეკონომიკურ შედეგებს. ესტონეთის ინვესტიცია კიბერუსაფრთხოებასა და ტექნოლოგიურ ინფრასტრუქტურაში, სამხედრო შესაძლებლობებთან ერთად, ემსახურება თავდაცვის ინოვაციებთან და ეკონომიკურ ზრდასთან დაბალანსების მოდელს. ანალოგიურად, შვედეთის თავდაცვის სექტორი, რომელიც გამოირჩევა საჯარო-კერძო პარტნიორობით და ინოვაციებსა და ექსპორტზე ორიენტირებით, აჩვენებს თუ როგორ შეუძლია თავდაცვას ხელი შეუწყოს ეკონომიკურ სტაბილურობას სხვა სექტორების გამოფიტვის გარეშე.

საკვანძო სიტყვები: ეროვნული უსაფრთხოება, თავდაცვის სტრატეგია, ტოტალური თავდაცვა, თავდაცვის ხარჯები.

BALANCING OF NATIONAL SECURITY AND ECONOMIC GROWTH: ANALYSIS OF GEORGIA'S DEFENSE STRATEGY, ECONOMIC OUTCOMES, AND STRATEGIC CHOICES

Tea Bidzinashvili
Associate Professor of GTU
Davit Shalikian
PhD Student of GTU

RESUME

In analyzing Georgia's defense strategy, it is clear that defense spending, while critical for national security, presents a complex economic challenge. The balance between defense investment and other crucial sectors

like healthcare, education, and infrastructure is delicate. The case studies of Estonia and Sweden show the economic implications of their defense strategies. Estonia's investment in cybersecurity and technological infrastructure, alongside its military capabilities, serves as a model of balancing defense with innovation and economic growth. Similarly, Sweden's defense sector, marked by public-private partnerships and a focus on innovation and export, demonstrates how defense can contribute to economic stability without overwhelming other sectors.

Keywords: National security, Total defense, defense spending.

* * * *

ეროვნული უსაფრთხოება ყოველთვის იყო კრიტიკული ფაქტორი, რომელიც აყალიბებს ქვეყნების ეკონომიკურ და პოლიტიკურ გარემოს მთელს მსოფლიოში. ცივი ომის პერიოდიდან მოყოლებული ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია თავის მნიშვნელობას არ კარგავს და განსაკუთრებით მცირე ქვეყნებში წარმოადგენს მთავარ ინსტრუმენტს ეროვნული უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებისა და გამოწვევების არამხოლოდ შესამცირებლად, არამედ რიგ შემთხვევაში გასაწესრიგებლადაც კი. ტოტალური თავდაცვა თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის კონტექსტში ნიშნავს სამხედრო ძალებთან ერთად ძლიერი სამოქალაქო თავდაცვის ჩამოყალიბებას, ასევე დაგეგმვის პროცესში ეკონომიკისა და პოლიტიკური სტრუქტურების გათვალისწინებას (თევზაძე, 2019).

2013 წლიდან საფუძველი ჩაეყარა საქართველოს ტოტალური თავდაცვის სისტემას (TDS) ჩამოყალიბებას და დროთა განმავლობაში ამ სისტემის შესახებ ჩანაწერები გაკეთდა ისეთ ეროვნული დონის კონცეპტუალურ დოკუმენტებში როგორებიცაა „ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია“ და „ქვეყნის ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები 2025-2028“, ხოლო რაც შეეხება უწყებრივ დონეს 2017 წლიდან აქტიურად მიმდინარეობს თავდაცვის სამინისტროს არაერთ დოკუმენტში აღნიშნული სისტემის განვითარებასთან დაკავშირებით რიგი

ლონისციების განხორციელება (სურმავა, 2021).

ყოველივე ზემოხსენებულის საფუძველზე შესაძლებელია ითქვას რომ საქართველოსთვის ტოტალური თავდაცვის სისტემა დღითიდღე ხდება ეროვნული თავდაცვის სტრატეგიის ქვაკუთხედი. ეს მიდგომა არა მხოლოდ პრიორიტეტს ანიჭებს სამხედრო მზადყოფნას, არამედ ყურადღებას ამახვილებს კრიტიკული ინფრასტრუქტურის მდგრადობაზე, მაღალტექნოლოგიური თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარებაზე და უწყებათაშორის კოორდინაციაზე. თუმცა, ასეთი ყოვლისმომცველი სტრატეგიის განხორციელება მოითხოვს მნიშვნელოვან ეკონომიკურ ინვესტიციებს, რაც ქმნის რთულ დილემას: როგორ დავაბალანსოთ თავდაცვის ხარჯები სხვა ისეთ სოციალურ-ეკონომიკურ პრიორიტეტებთან მიმართებაში, როგორიცაა ჯანდაცვა, განათლება და ინფრასტრუქტურა.

ეს სტატია მიზნად ისახავს საქართველოს ტოტალური თავდაცვის სტრატეგიის ეკონომიკური შედეგების შესწავლას, მისი როლის გაანალიზებას ეროვნული უსაფრთხოებისა და ეკონომიკური განვითარების ქრილში. ქვეყნების შედარებითი ანალიზიდან გამომდინარე, როგორიცაა ესტონეთი და შვედეთი, სტატია შეაფასებს თავდაცვის ინვესტიციების ეკონომიკურ გავლენებს, დასაქმებასა და საზოგადოებრივ კეთილდღეობაზე. გარდა ამისა, თანამედროვე გლობალური გამოწვევების კონტექსტში, როგორიცაა კიბერ საფრთხეები, გეოპოლიტიკური არასტაბილურობა და თანამედროვე ტექნოლოგიები, სტატია განიხილავს, თუ როგორ უნდა განვითარდეს საქართველოს თავდაცვის პოლიტიკა, რათა დარჩეს ეფექტური და მდგრადი მის წინაშე მდგარი სამრთხეების მიმართ.

უნდა აღინიშნოს, რომ თავდაცვის ხარჯები გადამწყვეტ როლს თამაშობს ქვეყნების ეკონომიკურ სტრატეგიაში, განსაკუთრებით ისეთი ქვეყნებისთვის, როგორიცაა საქართველო. თუმცა, ეს მოითხოვს მნიშვნელოვან კომპრომისებს თავდაცვის ხარჯებსა და ინვესტიციებს შორის ისეთ საკვანძო სექტორებში, როგორიცაა ჯანდაცვა, განათლება და ინფრასტრუქტურა. ეკონომიკური საქმიანობის ზღვრული სარგებლიანობის თეორია ხელს უწყობს ამ ურთიერთობის ჩამოყალიბებას იმის გაანალიზებით, თუ როგორ არის შესაძლებელი არჩევანის გაკეთება შეზღუდული რესურსების პირობებში.

სარგებლობის მაქსიმიზაციის პროცესის თანახმად, რომელსაც არეგულირებს ზღვრული სარგებლიანობის ეკონომიკური კონცეფციის ჩარჩოს, მთავრობები მიზნად ისახავენ რესურსების განაწილებას ისე, რომ მაქსიმალურად გაზარდონ სოციალური კეთილდღეობა. მიზნის მისაღწევად თუ მთავრობა თავისი ბიუჯეტის უფრო დიდ ნაწილს გამოყოფს თავდაცვის მიმართულებით, მან შეიძლება თავდაპირველად მოიპოვოს მნიშვნელოვანი სა-

რგებელი, როგორიცაა ეროვნული უსაფრთხოების გაუმჯობესება. თუმცა, თუ ეს გადანაწილება ხდება სხვა სექტორების ხარჯზე, როგორიცაა ჯანდაცვა ან სხვა რომელიმე სოციალური სფერო, თავდაცვის ხარჯებიდან მიღებული სარგებელი შეიძლება არ იყოს შესაბამისი ღირებულების მქონე. ამავდროულად გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ რაც უფრო მეტი სახსრებია მიმართული თავდაცვისკენ, ყოველი დამატებითი დახარჯული თანხის სარგებელი შეიძლება შემცირდეს, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ სხვა სფეროებში საჭიროებები აქტუალურია.

დავუშვათ, რომ მთავრობა გადანყვეტს გაზარდოს თავდაცვის ბიუჯეტი ჯანდაცვიდან თანხების გამოთავისუფლებით. თავდაპირველად, ამან შეიძლება გააუმჯობესოს სამხედრო შესაძლებლობები. თუმცა, თუ ჯანდაცვის სისტემა განიცდის დაფინანსების დეფიციტს, ამან შეიძლება გამოიწვიოს ჯანდაცვის სისტემის ეფექტიანობის დაქვეითება, რაც საბოლოოდ აისახება საზოგადოების კეთილდღეობაზე, ხოლო თავდაცვის გაზრდილი ბიუჯეტიდან მიღებული დამატებითი სარგებელი შეიძლება არ აღემატებოდეს არასაკმარისი დაფინანსებით მიყენებულ ზიანს. თავდაცვისა და ჯანდაცვის ხარჯებს შორის ურთიერთკავშირის საილუსტრაციო შეიძლება მოვიყვანოთ შეერთებულ შტატებში 1980-იან წლებში პრეზიდენტ რეიგანის ადმინისტრაციის მიერ სამხედრო ხარჯების გაზრდასთან დაკავშირებით მიღებული გადანყვეტის გადაწყვეტილება, რა დროსაც ცივი ომის პერიოდში გამოწვეული საფრთხეების დასაბალანსებლად პრიორიტეტი მიენიჭა თავდაცვის შესაძლებლობების გაზრდას, რაც ეროვნული ბიუჯეტის 28%-ს შეადგენდა, ხოლო ჯანდაცვაზე გამოყოფილი თანხები 5%-მდე შემცირდა, ამ ყოველივემ შექმნა მაღალკვალიფიციური სამედიცინო პერსონალის დეფიციტი, დაქვეითდა ბიოტექნოლოგიური ინდუსტრიის მიმართულება და საზოგადოებისთვის ჯანდაცვის ხელმისაწვდომობა შეიზღუდა (Robert C. Wesley, თ/გ).

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე მიზანშეწონილია ითქვას, რომ თავდაცვითი ხარჯების გაზრდამ შეიძლება გამოიწვიოს გარკვეული სარგებელი, თუმცა აუცილებელია გავითვალისწინოთ ის, თუ რის ხარჯზე ხდება ეს ყოველივე და რა შედეგებს მოიტანს ესა თუ ის გადანყვეტილება, როგორც მოკლევადიან ისე გრძელვადიან პერსპექტივაში, ხოლო ბალანსის შესანარჩუნებლად და გადანყვეტილების მიღების პროცესში გათვალისწინებული უნდა იქნას საზოგადოების საერთო სარგებლობის მაღალი დონის მიღწევა.

მეორეს მხრივ, თავდაცვის ხარჯებს შეუძლიათ ეკონომიკის სტიმულირება მულტიპლიკატორის ეფექტის მეშვეობით, რა დროსაც განეული დანახარჯების სანყისი რაოდენობა ინვესს მთლიანი

ეკონომიკური აქტივობის ზრდას. როდესაც მთავრობა ინვესტიციას ახორციელებს სამხედრო ინფრასტრუქტურულ პროექტებში, ახალი ტექნოლოგიების განვითარებაში ან თავდაცვის აღჭურვილობის წარმოებაში, ის არ ქმნის მხოლოდ სამუშაო ადგილებს უშუალოდ ამ სექტორებში. მაგალითად თუ მთავრობა სამუშაოების განსახორციელებლად დაიქირავებს კერძო კომპანიებს, აღნიშნული გამოიწვევს ამ სექტორში დასაქმების ზრდას. შემდეგ დაქირავებულები მიღებულ შემოსავალს ხარჯავენ საკვებზე, ტანსაცმელსა და სხვა საქონელზე, რასაც სარგებელი მოაქვს ადგილობრივი ბიზნესისთვის. 2018 წელს აშშ-ს თავდაცვის დეპარტამენტმა 10 მილიარდი დოლარის ღირებულების კონტრაქტი გაუფორმა Microsoft-ს, ინფორმაციული უსაფრთხოების ღონისძიებებთან დაკავშირებული პროცესების წარსამართავად. ამ კონტრაქტის შედეგად Microsoft-ს მოუწია დამატებითი სამუშაო ადგილების შექმნა და ამავდროულად მისი აქციები 2,5%-ით გაიზარდა და ფასმა 144,35 აშშ დოლარს მიაღწია (Guardian News & Media Limited, 2019).

თუმცა აქვე უნდა აღნიშნოს, რომ გარდა იმისა, რომ თავდაცვის ხარჯებს შეუძლიათ ეკონომიკის სტიმულირება მოკლევადიან პერიოდში, მისი გრძელვადიანი სარგებელი დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად შეესაბამება იგი ქვეყნის ფართო ეკონომიკურ მიზნებს. თუ თავდაცვის ხარჯები ამცირებს ინვესტიციებს განათლებაში, ჯანდაცვაში ან ინფრასტრუქტურაში, მთლიანი ეკონომიკური ზრდა შეიძლება გრძელვადიან პერსპექტივაში დაზარალებულს. მაგალითად მთავრობა დიდ ინვესტიციას დებს თავდაცვის სფეროში, მაგრამ უგულებელყოფს განათლებას, ამ გადანაცვლებამ შესაძლოა შექმნას მოკლევადიანი სამუშაო ადგილები, მაგრამ დროთა განმავლობაში ნაკლებად განათლებულმა პერსონალმა შეიძლება შეაფერხოს სახელმწიფოს ეკონომიკური ზრდა. ამ შემთხვევაში სახელმწიფო შექმნის ძლიერ სამხედრო ძალას, მაგრამ შედაგად მივიღებთ უფრო სუსტი ეკონომიკას.

ზემოაღნიშნული მაგალითები საშუალებას გვაძლევს შევაფასოთ რისკები და ამავდროულად შევარჩიოთ ეფექტური სტრატეგია ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად. გლობალურ ასპარეზზე არსებული გამოცდილება საქართველოს საშუალებას მისცემს გააძლიეროს თავდაცვის შესაძლებლობები და ეფექტურად განახორციელოს ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია ეროვნული მიზნების მისაღწევად. ყოველივე ამის გათვალისწინებით ერთ-ერთი დოკუმენტი რომელიც უახლოეს ვადიან პერიოდში წარმოადგენს ეროვნულ სამოქმედო გეგმას, ნათლად წარმოაჩენს იმ მიმართულებებს რომლის განხორციელებასაც გეგმავს სახელმწიფო მომდევნო 2025-2028 წლის პერიოდში.

როგორც უკვე ზემოთ აღვნიშნეთ საქართვე-

ლოს თავდაცვის დაგეგმვის ერთ-ერთ სახელმძღვანელოს წარმოადგენს ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების (BDD) 2025-2028 წლების დოკუმენტი, რომელიც ასახავს ქვეყნის ფისკალურ და სტრატეგიულ პრიორიტეტებს. დოკუმენტი ხაზს უსვამს სტაბილურ ეკონომიკურ წინსვლას საქართველოში და მშპ-ს 4-5%-იან ზრდას. დოკუმენტის მიხედვით თავდაცვის ხარჯები უმთავრესი პრიორიტეტია, რომელიც ყოველწლიურად ითვალისწინებს მშპ-ს დაახლოებით 2%-ს, 2024 წელს თავდაცვის მთლიანი ბიუჯეტი ფოკუსირებულია ინფრასტრუქტურაზე, ლოჯისტიკასა და კიბერუსაფრთხოებაზე. საკვანძო ინვესტიციები გააძლიერებს სამხედრო მზადყოფნას და მიუახლოვდება ნატოს სტანდარტებს, განსაკუთრებით ტანკსაწინააღმდეგო და საჰაერო თავდაცვის სისტემების მიმართულებით, ასევე დაგეგმილი თავდაცვის ბიუჯეტები სტაბილურად გაიზრდება და 2028 წლისთვის 1,91 მილიარდ ლარს მიაღწევს. (საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო).

საქართველოს თავდაცვის ბიუჯეტისა და 2025-2028 წლებში პროგნოზირებული ეკონომიკური ზრდის მონაცემებზე დაყრდნობით დასტურდება ქვეყნის ძალისხმევა სამხედრო შესაძლებლობების გაზრდის მიმართულებით, რაც შესაძლებელია დადებითად აისახოს ქვეყნის ეკონომიკაზეც. მიზანმიმართული ინვესტიციები მაღალ პრიორიტეტულ სფეროებში, როგორიცაა ტანკსაწინააღმდეგო სისტემები, საჰაერო თავდაცვა, არტილერია და კიბერუსაფრთხოება, მიუთითებს ფოკუსირებაზე თავდაცვითი ხარჯების თითოეული ერთეულის სარგებლობის ოპტიმიზაციაზე. ნატოს სტანდარტებთან მიახლოებით საქართველო მიზნად ისახავს მაქსიმალურად გაზარდოს თავდაცვის ხარჯების ზღვრული სარგებელი ეროვნული უსაფრთხოების კუთხით. მულტიპლიკატორული ეფექტის თვალსაზრისით, თავდაცვის ბიუჯეტის გამოყოფა ინფრასტრუქტურის, ტექნოლოგიების, ლოჯისტიკისა და სამხედრო განათლებისთვის, ქმნის მცირე მოლოდინებს ეკონომიკის სტიმულირების მიმართულებით. სამხედრო ინფრასტრუქტურაში და ლოჯისტიკის მიმართულებით განსახორციელებელი ინვესტიციები არა მხოლოდ გააუმჯობესებს სამხედრო ეფექტურობას, სავარაუდოდ შექმნის დამატებით სამუშაო ადგილებს და ხელს შეუწყობს ტექნოლოგიების განვითარებას.

მთლიანობაში, უნდა ითქვას, რომ თავდაცვის ბიუჯეტის პროგნოზები, აკმაყოფილებს სარგებლობის მაქსიმიზაციის პრინციპებს რესურსების ოპტიმალური განაწილებით იმ სფეროებზე, სადაც ყველაზე დიდი ზღვრული სარგებელი შეიძლება იყოს მიღწეული, როგორც უსაფრთხოების, ისე ეკონომიკური ზრდის თვალსაზრისით.

გარდა იმისა, რომ ზემოაღნიშნული ანალიზი აყა-

ლიბერალ-ოპტიმისტურ მოლოდინებს, ასევე მნიშვნელოვანია ტოტალური თავდაცვის ეფექტურობისა და ეკონომიკური შედეგების უკეთ გასაგებად საქართველოს თავდაცვის სისტემის შედარება ესტონეთის და შვედეთის თავდაცვის სტრატეგიებთან.

ესტონეთი, ისევე როგორც საქართველო, რუსეთთან სიახლოვის გამო უსაფრთხოების მსგავსი გამოწვევების წინაშე დგას. ესტონეთის თავდაცვის ხარჯები მშპ-ს 2.3%-ს შეადგენს, რაც 0.3%-ით აღემატება საქართველოსას. ბოლო წლებში ესტონეთმა მნიშვნელოვნად გაზარდა ინვესტიციები კიბერუსაფრთხოების და C4I (ბრძანება, კონტროლი, კომუნიკაციები, კომპიუტერები და დაზვერვა) სისტემებში, როგორც მისი ეროვნული თავდაცვის სტრატეგიის ნაწილი. ესტონეთის ეროვნული თავდაცვის განვითარების გეგმა ფოკუსირებულია მაღალტექნოლოგიური შესაძლებლობების ინტეგრირებაზე სამხედრო თავდაცვაში, რათა უზრუნველყოს სწრაფი რეაგირება როგორც კინეტიკურ, ასევე ჰიბრიდულ საფრთხეებზე.

ესტონეთის სახელმწიფოს თავდაცვის ხარჯების მულტიპლიკატორულმა ეფექტმა, განსაკუთრებით კიბერთავდაცვის ინდუსტრიებში, დადებითად იმოქმედა სახელმწიფოს ეკონომიკაზე, სამუშაო ადგილების შექმნისა და ინოვაციების ხელშეწყობის გზით. გასული ათწლეულის განმავლობაში, ესტონეთის თავდაცვის სამინისტრომ დაახლოებით 6 მილიონი ევროს ინვესტიცია მოახდინა თავდაცვის კვლევაში და განვითარებაში, რითაც მოახდინა ისეთი ძირითადი ტექნოლოგიების განვითარება, როგორიცაა ხელოვნური ინტელექტი, რობოტიკა და კიბერუსაფრთხოება. თავდაცვის სამინისტრო თავდაცვის საინვესტიციო ბიუჯეტის 50-60%-ს მიმართავს ადგილობრივ ინდუსტრიებზე, რაც ხელს უწყობს 100-ზე მეტი კერძო საკუთრებაში არსებული კომპანიის ზრდას, რომლებიც აწარმოებენ უპილოტო სახმელეთო მანქანებიდან დაწყებული ხელოვნური ინტელექტზე დაფუძნებული პროგრამულ უზრუნველყოფის სისტემებით დამთავრებული სხვადასხვა ტიპის მაღალტექნოლოგიურ პროდუქციას. ასევე აღსანიშნავია ის ფაქტიც რომ ესტონეთის თავდაცვისა და უსაფრთხოების ინდუსტრიის ინოვაციების გაერთიანება მიზნად ისახავს 2029 წლისთვის ექსპორტის მოცულობების ათჯერ გაზარდოს. ეს სტრატეგია კი თავის მხრივ გაზრდის სამუშაო ადგილებს თავდაცვის სექტორებში, რაც თავის მხრივ თავდაცვაში განხორციელებულ ინვესტიციებს მისცემს დადებით უკუგებას (European defence matters, 2024).

შვედეთის თავდაცვის სისტემის ეკონომიკური გავლენა აშკარაა მის უნარში შეინარჩუნოს ეროვნული მდგრადობის მაღალი დონე ეკონომიკაზე ზეწოლის გარეშე. შვედეთი იყენებს კარგად განვითარებულ თავდაცვის ინდუსტრიას, რომელიც ფო-

კუსირებულია ინოვაციებსა და ექსპორტზე. 2022 წელს შვედეთის თავდაცვის ინდუსტრია შეფასდა დაახლოებით 3 მილიარდ დოლარად სადაც ექსპორტის წილი ჯამურად 2 მილიარდია. ეს მნიშვნელოვანი საექსპორტო შესაძლებლობები ხაზს უსვამს შვედეთის უნარს შეინარჩუნოს ძლიერი თავდაცვის სექტორი, რომელიც არა მხოლოდ აკმაყოფილებს ეროვნული უსაფრთხოების საჭიროებებს, არამედ ხელს უწყობს ქვეყნის ეკონომიკას გახდეს უფროს ძლიერი (Jason C. Moyer, 2024).

გარდა ამისა შვედეთის თავდაცვის სექტორი ხასიათდება ძლიერი სახელმწიფო-კერძო პარტნიორობით. ამ თანამშრომლობის თვალსაჩინო მაგალითია Cybercampus Sweden-ის ჩამოყალიბება უნივერსიტეტებში, კვლევით დაწესებულებებში, სამთავრობო უწყებებსა და ბიზნესში. კამპუსის მიზანია ინოვაციებისა და უნარების განვითარების ხელშეწყობა ქვეყნის მასშტაბით. შვედეთის მთავრობამ 2024 წელს გამოყო 25 მილიონი შვედური კრონა კამპუსისთვის, ხოლო 2025 წლისთვის გეგმავს აღნიშნულ დაფინანსების 40 მილიონამდე გაზრდას (Ministry of Defence, თ/გ).

საქართველოს ესტონეთისა და შვედეთის გამოცდილებაზე დაყრდნობით შეუძლია განავითაროს სახელმწიფოს თავდაცვის სტრატეგები, განსაკუთრებით კიბერუსაფრთხოების, საჯარო-კერძო პარტნიორობისა და ინოვაციების სფეროებში. ესტონეთის ფოკუსირება მაღალტექნოლოგიურ შესაძლებლობებზე, როგორიცაა კიბერუსაფრთხოება და C4I სისტემები, შესაძლოა გამოსადეგი იყოს საქართველოს შემთხვევაშიდაც. მსგავსი ტექნოლოგიების ინტეგრირება საშუალებას მისცემს ქვეყანას გაზარდოს თავისი შესაძლებლობები როგორც კინეტიკური, ისე ჰიბრიდული საფრთხეების დასაძლევად.

საჯარო და კერძო თანამშრომლობის ნახალისება, როგორც ესტონეთის და შვედეთის მაგალითებზე ჩანს, ხელს შეუწყობს ადგილობრივი ინდუსტრიის ზრდას და განვითარებას ინოვაციების მიმართულებით, განსაკუთრებით ისეთ სექტორებში, როგორიცაა ხელოვნური ინტელექტი და რობოტიკა. საქართველომ ასევე უნდა განიხილოს ექსპორტზე ორიენტირებული თავდაცვის სტრატეგიის შემუშავება, შვედეთის მსგავსად, გლობალურ ბაზრებზე წვდომის მიზნით, რაც გაზრდის ეკონომიკას ეროვნული უსაფრთხოების გაძლიერების პარალელურად.

აქვე უნდა ითქვას, რომ კრიტიკულად მნიშვნელოვან საკითხად რჩება ეკონომიკურ მდგრადობასთან მიმართებაში თავდაცვის ხარჯების დაბალანსების პროცესი, როგორც ამას აკეთებს შვედეთი. საქართველოს შეუძლია მიაღწიოს იდენტურ მდგომარეობას ინვესტიციების ფოკუსირებით ისეთ სფეროებში, როგორიცაა კვლევა-განვითარება

(R&D) და ინოვაციები. თავდაცვასთან დაკავშირებულ კვლევებში გრძელვადიანი ინვესტიცია ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ ზრდას, შექმნის სამუშაო ადგილებს და გააძლიერებს საქართველოს ტექნოლოგიურ შესაძლებლობებს, რაც ხელს შეუწყობს როგორც ეროვნულ უსაფრთხოებას, ასევე საზოგადოების კეთილდღეობას.

დასკვნა

თავდაცვის ხარჯები, პოლიტიკური გადაწყვეტილებები და უსაფრთხოების საჭიროებები მჭიდროდ არის გადაჯაჭვული ქვეყნის ეკონომიკურ მდგომარეობასთან. გამონკვევად რჩება ისეთი ბალანსის პოვნა, რომელიც უზრუნველყოფს ეროვნულ უსაფრთხოებას, გრძელვადიან ეკონომიკურ კეთილდღეობაზე კომპრომისის გარეშე. გადაჭარბებულმა თავდაცვის ხარჯებმა შეიძლება ზეგავლენა მოახდინოს სახელმწიფო ფინანსებზე და გამოიწვიოს რესურსების გადადინება ისეთი კრიტიკული სექტორებიდან, როგორიცაა ჯანდაცვა, განათლება და ინფრასტრუქტურა. მეორეს მხრივ არაეფექტიანმა თავდაცვითმა ინვესტიციებმა შესაძლებელია ქვეყანა დატოვოს დაუცველი და ამავდროულად გამოიწვიოს ეროვნული სიძლიერის ელემენტების დეგრადირება.

საქართველო, ისევე როგორც მრავალი სხვა სახელმწიფო, ზემოაღნიშნული დილემის წინაშე დგას წინაშე დგას. მიუხედავად იმისა, რომ ძლიერი თავდაცვის სტრატეგიები აუცილებელია ქვეყნის დასაცავად, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია იმის უზრუნველყოფა, რომ თითოეული ინვესტიცია გაუნხორციელდეს როგორც მოკლევადიანი, ისე გრძელვადიანი დადებითი ეკონომიკური ზემოქმედების გათვალისწინებით. კარგად სტრუქტურირებულ თავდაცვის ბიუჯეტს მიზნობრივი ხარჯებით, ისეთ სფეროებში როგორიცაა მაღალტექნოლოგიური თავდაცვის შესაძლებლობები, ინფრასტრუქტურა და კიბერუსაფრთხოება, შეუძლია ხელი შეუწყოს ეკონომიკურ ზრდას, სამუშაო ადგილების შექმნის, ტექნოლოგიური წინსვლისა და საერთაშორისო პარტნიორობის გაძლიერების გზით. ამავდროულად, სხვა სექტორების ხარჯზე თავდაცვაზე გადაჭარბებული ხარჯების თავიდან აცილება გადამწყვეტია მდგრადი ეკონომიკის შესანარჩუნებლად.

საბოლოო ჯამში უნდა ითქვას, რომ მტკიცე თავდაცვის უზრუნველსაყოფად, გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მდგრადი ეკონომიკის შენარჩუნებას,

რაც მიიღწევა ეროვნული რესურსების ოპტიმალური განაწილებით. სახელმწიფომ ეროვნული ინტერესების გათვალისწინებით უნდა მოახდინოს ყველა კრიტიკული სექტორის სამართლიანი განვითარება, რომელიც მხარს დაუჭერს ქვეყნის მდგრადობას. ისეთი ქვეყნების გამოცდილებიდან გამომდინარე, როგორიცაა ესტონეთი და შვედეთი, საქართველოს ხარჯების ოპტიმიზაციის გზით შეუძლია ერთდროულად გააძლიეროს ეროვნული თავდაცვის შესაძლებლობები და ამავდროულად გააუმჯობესოს თავისი ეკონომიკური შედეგები.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. European defence matters. (2024 წლის 05 ოქტომბერი). eda.europa. მოპოვებული eda.europa.eu: <https://eda.europa.eu/webzine/issue22/cover-story/industry-led-mod-supported/#-დან>
2. Guardian News & Media Limited. (2019 წლის 26 ოქტომბერი). Guardian News & Media Limited . მოპოვებული uardian.com: <https://www.theguardian.com/technology/2019/oct/26/microsoft-wins-pentagons-10bn-cloud-computing-contract-დან>
3. Jason C. Moyer, H. W. (2024 წლის 23 იანვარი). The Wilson Center. მოპოვებული wilsoncenter.org: <https://www.wilsoncenter.org/article/swedens-contributions-nato-bolstering-alliances-defense-industry-and-air-capabilities-დან>
4. Ministry of Defence. (თ/გ). Government Offices of Sweden,. მოპოვებული government.se: <https://www.government.se/contentassets/f095f1d430164d2c9af6d66a40a30130/strategic-direction-for-defence-innovation.pdf-დან>
5. Robert C. Wesley, J. M. (თ/გ). HEALTH AND SOCIAL CONSEQUENCES OF EXCESSIVE MILITARY SPENDING. JOURNAL OF THE NATIONAL MEDICAL ASSOCIATION, VOL. 82, NO. 10, 694.
6. თევზაძე, ქ. (2019 წლის 24 დეკემბერი). პირველი არხი. მოპოვებული 1tv.ge: <https://1tv.ge/video/totaluri-tavdacvis-dziritali-principebi/-დან>
7. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო. (თ. გ.). mof.ge. მოპოვებული mof.ge: <https://www.mof.ge/5737-დან>
8. სურმავა, გ. (2021). საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობების კვლევის ფონდი. მოპოვებული <https://gfsis.org.ge/>: <https://gfsis.org.ge/files/library/pdf/Georgian--2992.pdf-დან>